

Recenzió

Nyikos Györgyi: Fenntartható finanszírozás és fejlesztés - Stratégia és szabályozás: átállás a fenntartható finanszírozási modellekre című könyvéről

Nyikos Györgyi könyvének témája igen aktuális napjainkban. A szakirodalom jeles képviselői egyre többet foglalkoztak az elmúlt néhány évben a fenntartható finanszírozás fogalmával, egyre jelentősebbé váltak a fenntarthatósági törekvések a gyakorlatban is, többek között a magyar pénzügyi piacon. Milton Friedman szerint a menedzserek befektetési és stratégiai gondolkodásmódját elsősorban a vagyon maximalizálása irányította (Friedman, 1970), azonban az elmúlt néhány évtizedben a gazdaság különböző területein a zöld nézőpont egyre inkább megjelent, a pénzügyi körökben pedig szignifikáns volt a transzformáció.

A Szerző a könyv címében ígértnek megfelelő áttekintést mutat az olvasó számára a fenntartható finanszírozás szakirodalmáról, a szabályozói háttérrel, ismerteti a fenntarthatósági erőfeszítéseket és útmutatást ad a zöld modellekre történő áttérésre a pénzügyi szektorban.

A könyv a bevezetés és a források bemutatása mellett négy fő fejezetre tagolódik, melyek logikailag jól összekapcsolódnak. A Szerző állításait adatokkal igazolja, a 315 oldalas könyvben 37 táblázat és 54 ábra található, a táblázatok minden esetben könnyen értelmezhetőek, jól alátámasztva a szöveges magyarázatokat. Bonyolultabb statisztikai módszereket a szerző nem használ, így bár az ábrák az online formában történő olvasás esetében csak nagyítás mellett válnak jól átláthatóvá, ugyanakkor a könnyű értelmezhetőség miatt jó szívvel tudom ajánlani nemcsak a hozzám hasonló banki szakmában jártas, de a szektor iránt érdeklődő olvasóknak is. A Szerző elemzéseit a nemzetközi szakirodalomból feltárt kutatási eredményekkel együtt mutatja be, és újabb értelmezési rétegekkel bővíti a hazai eddigi ismereteinket.

Bár egyre több elemzés foglalkozik a zöld pénzügyek jelenlegi állapotának és fejlődési irányainak összefoglalásával és bár az éghajlatváltozás elleni globális fellépések növekedésével a zöld finanszírozás igen nagy figyelmet kap a legújabb szakirodalomban, mégis elmondható, hogy a zöld pénzügyek fogalma továbbra sem egyértelmű, a kutatók között sem sikerült konszenzusra jutni a meghatározását illetően (Zhang et al., 2019). A szerző a Bevezetést megelőző Fogalom meghatározások és rövidítések című fejezetben a legfontosabb nemzetközi rövidítések mellett olyan alapfogalmakat is egyértelműsít, mely az egyetemi hallgatók számára is megkönnyíti a könyv olvasását.

A főszöveg első fejezetében a fenntarthatóság és a fenntartható pénzügyek fogalmával ismerkedünk meg. A 2. ábrán bemutatott napraforgó jó nyitánya a jólét és a fenntarthatóság közötti kapcsolat bemutatásának, mely ábrát a szerző Kerekes Sándor A környezetgazdaságtan alapjai című könyve alapján mutat be számunkra (Kerekes, 2018). Bár a fenntarthatóság mérése igen sokszínű, és az indikátorok kiválasztása is szerteágazó a nemzetközi és a hazai szakirodalomban, azonban a szerző által például az 5. táblázatban bemutatott és kiválasztott zöld gazdasági mutatókon keresztül jól összehasonlítható értékelést találunk hazánk és az EU átlagának környezeti fenntarthatóságáról az MNB Zöld pénzügyi jelentése (2021) alapján. Az első fejezet második alfejezetében megismerhetjük Nyikos Györgyi véleményét arról, hogy mit jelent a pénzügyi rendszer számára a fenntarthatóság. Állásfoglalásával messzemenőig azonosulok én is, miszerint nemcsak a környezetvédelmi, társadalmi és irányítási tényezők fontosságának hangsúlyozása elsődleges a pénzügyi döntéshozatal tekintetében, hanem a tőke mozgósítása is a társadalom legfontosabb, hosszú távú finanszírozást igénylő kihívásainak megoldásához, mint például a munkahelyteremtés, az oktatás, a szén-dioxidmentes és erőforrás-hatékony gazdaságra való áttérés felgyorsítása.

A második fejezetben az állami intézkedésekről kaphatunk bővebb képet és a fenntartható közpénzügyek kerülnek görcsö alá. Bemutatásra kerül, hogy bár számos országban vannak nemzeti kezdeményezések, azonban legtöbb helyen viszonylag korai stádiumban, kiemelendő, hogy az Európai Unió élen jár ezekben a folyamatokban, és az uniós jogalkotási erőfeszítések mostanra nemzetközi szinten is precedenst teremtenek. Külön figyelmet szentel a taxonómiai szabályozásban a gyakorlati megoldásokra, amely nagy segítség lehet a hazai vállalkozások számára is. A közpénzügyek kapcsán a zöld költségvetési politika bemutatása mellett nem feledkezik el a környezetvédelmi adókról, mint hatékony dekarbonizációs eszközről, valamint a karbonvámok alkalmazásában rejlő lehetőségekről sem.

A harmadik fejezet az EU stratégiai dokumentumait és a célkitűzéseket taglalja, melyek közül én az Európai Zöld Megállapodás legfontosabb pontjainak bemutatását és a Fenntartható Európa beruházási tervet emelem ki, mivel véleményem szerint a bank-szektor fenntarthatósági jelentései közzétételi intenzitásának emelkedését jelentős mértékben indukálta a Taxonómiai Rendeletben már megemlített finanszírozási keret, mely az uniós költségvetésen keresztül a 2021–2027 programozási időszakban legalább 1 milliárd eurót mozgósít fenntartható beruházásokra.

A negyedik fejezet a pénzügyi módszertani ajánlásokat és fenntartható finanszírozási modelleket összegzi. Az infrastruktúra-fejlesztés hangsúlyos mivolta egyértelmű, azonban számomra sokkal inkább érdekfeszítő volt a zöld hitelezés és a fenntartható befektetések alfejezet, nyilván ez betudható a banki területen eltöltött pályafutásomnak. Bár a fenntartható finanszírozás mértéke nőtt az elmúlt néhány évben, azonban megjegyzendő, hogy az ESG tényezők által generált potenciális kockázatok és hozamok becslése továbbra is rendkívül összetett feladat. Az ESG hitelminősítések nem egyértelműen meghatározott számszerűsíthető pénzügyi mutatók alapján készülnek, és az ESG-pontszámok jelentősen eltérnek a minősítőktől függően. Emiatt a befek-

tetési döntések meghozatalában való felhasználásuk erősen megfontolandó, ugyanis kevés transzparens információ áll rendelkezésre arról, hogy az adott megközelítés mennyire van összhangban bizonyos társadalmi értékekkel.

A bankok hitelportfóliójukat az ESG-kockázatok szempontjából már vizsgálják, de elmondható, hogy míg egyes bankok minden ügyfél esetében megkövetelik az ESG-kérdések aktualizálását, addig más bankok csak a kockázat alapján kiemelt ügyfelek esetében készítene nyilvántartást, vagy csak ügyfélszektoronként gyűjtik az adatokat. Megjegyzendő, hogy a gyakorlatban igen ritka a meglévő hitelkeretek visszavonása vagy felfüggesztése az ESG-kérdések miatt. Nyikos Györgyi a 34. táblázatban a vállalkozás ESG felkészültségének értékelésére vonatkozóan jó alapmodellt mutat be, mely hasznos lehet azon pénzintézetek vezetői számára, ahol még csak kezdeti stádiumban van az ESG kockázatok felmérése.

A főszöveget a bőséges forrásjegyzék zárja, ahol mind a hazai, EU-s és nemzetközi joganyagokat, mind a szakirodalom neves képviselőinek munkáit, valamint a legfontosabb kapcsolódó hírek és adatok letöltési linkjét is megtaláljuk. Az online formában történő olvasás mellett érvelve, amennyiben az olvasó nyitott rá és kíváncsisága teret kér, akkor a Forrás fejezetből további információkra tehet szert egy-egy kattintással, bár megjegyzem, ebben az esetben a nyomtatott formában történő olvasás hangulatát és a papírrillatot így nélkülöznie kell.

Összegzésképpen a könyv rávilágít arra, hogy a fenntartható finanszírozás megvalósítása kapcsán a Know Your Customer process, azaz az ügyfélismeret folyamata más és új értelmezést kap, mivel a pénzintézeteknek egyre inkább tudniuk kell, hogy egy ügyfél tevékenysége vagy egy adott projektje milyen pozitív hatást gyakorol a környezetre vagy a társadalomra. A szerző a címben meghatározottaknak maximálisan eleget téve mutatja be a fenntartható finanszírozás szabályozási, politikai hátterét és a tradicionális finanszírozási modellekről történő átállást a zöld banki termékekre.

Nyikos Györgyi munkája nem egyetlen kérdést ragad ki, hanem munkamódszere szerint áttekinti a legfontosabb mérföldköveket a fenntartható fejlődés elősegítése vonatkozásában, majd rávilágít néhány olyan problémára, melynek mihamarabbi kezelése jövőnk záloga. Stílusa, logikus gondolatvezetése a könyvet nemcsak a tudományos körök, hanem a nagyközönség számára is fogyaszthatóvá teszi.

A könyvet elsősorban azok számára ajánlom, akik a fenntarthatóságról nemcsak trendi hangzatos szlogenként gondolkodnak, hanem azoknak, akik a mélyebb elméleti háttér megismerésének segítségével el szeretnének indulni egy új irányba, melynek révén úgy haladhatunk előre, hogy a társadalmi, környezeti és vállalatirányítási felelősségvállalás segítségével őrizzük meg értékeinket, sőt gyarapítjuk azokat. Az egyetemi hallgatók mellett, nemcsak a pénzügyi körökben jártas vezetők számára, hanem a vállalatvezetők és döntéshozók számára is jó alapot biztosít a gyakorlati teendők előtt megismerni a szabályozási hátteret, annak érdekében, hogy mihamarabb élni tudjanak a pénzügyi piacon rendelkezésre álló új finanszírozási lehetőségekkel. Úgy gondolom a téma megismerésével könnyebbé válik a hosszútávú stratégiában a profitmaximalizálás mellett a fenntarthatósági törekvés beépítése is. Nyikos Györgyi igen bölcsen választott témát.

IRODALOMJEGYZÉK

- Friedman, M. (1970) A Friedman doctrine-The Social Responsibility Of Business Is to Increase Its Profits. *The New York Times*, September 13.
- Kerekes S. (2018) *A környezetgazdaságtan alapjai*. Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789634542261>
- Zhang, D.-Zhang, Z.-Managi, S. (2019) A bibliometric analysis on green finance: Current status, development, and future directions. *Finance Research Letters*, 29, pp. 425–430. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2019.02.003>

INTERNETES FORRÁS:

- www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/zold-penzugyi-jelentes/zold-penzugyi-jelentes-2021-marcius